

Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

Afz.: Postbus 79, 2700 AB Zoetermeer

Aan de Minister van Justitie
de heer mr. J.P.H. Donner
Postbus 20301

2500 EH Den Haag

Inlichtingen bij: mr. R. van Troost
Tel: 079-3617747
E-Mail: nvvb@nvvb.nl

Datum: 07april 2006
Uw kenmerk:
Ons Kenmerk: B2006/0189

Onderwerp: wetsontwerp 29353

Bijlage:

Geachte heer Donner,

Met belangstelling is door het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) kennis genomen van het Wetsvoorstel nummer 29353, betreffende de "Wijziging van enige bepalingen van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het geregistreerd partnerschap, de geslachtsnaam en het verkrijgen van gezamenlijk gezag". Wij willen als vertegenwoordigers van de beroepsgroep die met de uitvoering van dit onderdeel van het Burgerlijk Wetboek is belast, graag ten aanzien van het onderwerp geslachtsnaam reageren.

De NVVB constateert dat het naamrecht niet alleen in Nederland, doch ook in de andere Europese staten sterk in beweging is, zoals onder meer in Frankrijk waar de ruimere mogelijkheden in de keuze van de naam in de wet zijn opgenomen. Gezien deze ontwikkeling en het wijzigingsvoorstel/amendement van Kamerlid Van der Laan is de NVVB verheugd dat dit onderdeel van het recht ook in Nederland in beweging is. Bij de uitvoering van het voorstel echter, ziet de NVVB een aantal praktische problemen. Wij willen u graag op de hoogte brengen van de overwegingen die hierbij een rol spelen. Daarbij merken wij op dat het huidige voorstel aanleiding geeft om te komen tot een liberaler naamrecht dat wellicht meer aansluit bij het naamrecht van Europa van morgen. Aan het slot van dit schrijven zullen wij daarop verder ingaan.

Hieronder treft u puntsgewijze ons commentaar aan op het voorliggende Wetsvoorstel:

- De naamskeuze in de geboorteakte dan wel binnen een maand na geboorteaangifte.

Het eerste punt betreft de mogelijkheid om binnen een maand na geboorteaangifte alsnog in de geboorteakte melding te maken van een naamskeuze. Het (wettelijke) burgerlijke stand systeem gaat uit van het principe dat een eenmaal opgemaakte en verleden akte van de burgerlijke stand slechts kan worden gewijzigd als gevolg van een door een andere authentieke akte aangetoond rechtsfeit of een rechterlijke uitspraak. De mogelijkheid om binnen

NVVB Bezoekersadres
Boerhaavelaan 14
2713 HX Zoetermeer

Postadres
Postbus 79
2700 AB Zoetermeer

Contactgegevens
Tel: 079-3617747
Fax: 079-3623747

Email: nvvb@nvvb.nl
Homepage: www.nvvb.nl

NVVB-Helpdesk WPB, Werkprocessen Burgerzaken
Postbus 70013
3000 KR Rotterdam

Contactgegevens
Tel.: 010-4173784
Fax: 010-4112210

Email: helpdeskrvb@burgerzaken.rotterdam.nl

Adviesbureau NVVB
Bezoekadres
Stadhouderskade 85
1073 AT Amsterdam

Postadres
Postbus 2752
1000 CT Amsterdam

Contactgegevens
Tel : 020-6519007
Tel: 020-6519009

Email: nvvb@dgp.amsterdam.nl

een maand na het formele verlijden van de akte, deze akte alsnog aan te vullen dan wel te wijzigen met een naamskeuze zonder dat daar een akte van naamskeuze aan ten grondslag ligt, is in strijd met de huidige systematiek. Voorts worden rechtsfeiten, opgenomen in de akten van de burgerlijke stand, direct doorgevoerd in het systeem van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA), waarna de gegevens direct worden verspreid onder honderden afnemers met een publiekrechtelijke of een daarmee gelijkgestelde taak. Het is niet uitgesloten dat ouders vergeten binnen de gestelde termijn van een maand naamskeuze te doen en dat daardoor het aantal rechtszaken zal toenemen omdat de ervaring leert dat naamgevers enerzijds de termijnen waarbinnen kan worden gereageerd vaak vergeten en anderzijds toch veelal een ongekende aandrang voelen om alsnog een keuze te maken. Dit leidt tot extra administratieve lasten voor burgers. In de overwegingen is daarmee nog geen rekening gehouden. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet dan nadat de keuze is gemaakt ingevolge het voorgestelde systeem steeds na enkele weken naamswijziging doorvoeren. Dit klemt des te meer nu het Kabinet tot het vaste beleid is gekomen de administratieve lasten voor de burger te verlichten.

De mogelijkheid om binnen een korte termijn na de officiële opmaak van een akte deze alsnog op de voorgestelde wijze te wijzigen leidt bovendien tot een landelijk technisch probleem van eerste orde. Akten van de burgerlijke stand en de daarbij behorende latere vermeldingen worden sinds het afgelopen decennium in geheel Nederland geautomatiseerd opgemaakt met behulp van printers. Een eenmaal geprinte akte kan niet via dezelfde procedure worden gewijzigd. Dit brengt immers grote risico's met zich mee zoals verkeerd printen of het onherstelbaar beschadigen van de akten door printerstoringen. Dit is in het verleden bij de totstandkoming van de huidige bepalingen ten aanzien van het geautomatiseerd opmaken van akten van de burgerlijke stand door de wetgever aanleiding geweest om slechts één akte per blad op te nemen. Tevens werd geregeld dat latere vermeldingen, behorende bij een akte van de burgerlijke stand, afzonderlijk, op een "los" blad, kunnen worden toegevoegd.

Het tweede punt betreft het probleem ten aanzien van de in de akte op te nemen gegevens. Los van het bovenstaande dient naar onze mening het regulier kunnen vastleggen van een keuze bij de geboorteaangifte zélf, dan wel binnen een maand daarna, niet mogelijk te zijn. Reden daarvoor ligt in het feit dat, indien een ouder en een niet-ouder die het gezag heeft en bij de geboorteaangifte een keuze willen doen, de gegevens van de niet-ouder in de akte opgenomen dienen te worden. Dit omdat deze niet-ouder als een verschijnende partij dient te worden aangemerkt. Van deze partij behoren de naamgegevens, de geboortedatum en de geboorteplaats in de akte te worden opgenomen, hetgeen ons inziens ongewenst is. Het opnemen van de gegevens van de niet-ouder in de geboorteaakte kan namelijk licht leiden tot een verkeerde interpretatie van de afstamming van het kind.

Het bovenstaande geeft ernstige aanleiding te overwegen de huidige mogelijkheid tot opname van de naamskeuze in de geboorteaakte zélf te schrappen. Wij pleiten ervoor om de naamskeuze steeds in een afzonderlijke akte vast te leggen.

Voor het overige is het goed te weten dat in verreweg de meeste gevallen door de ouders geen keuze wordt gemaakt ten aanzien van de geslachtsnaam van hun eerste kind en wordt ingevolge artikel 1: 5, lid 5 BW als naam van het kind die van de vader opgenomen in de geboorteaakte. Bij de ambtenaar van de burgerlijke stand in Nederland is niet of nagenoeg niet bekend dat het huidige systeem van het naamrecht leidt tot discriminatoire gevoelens of vragen hieromtrent.

- De onderhandse akte van naamskeuze

Ten derde biedt het wetsvoorstel de mogelijkheid aan diegenen die naamskeuze kunnen doen, deze keuze zo nodig in een onderhandse akte vast te leggen. Wij menen dat hierdoor een stelselprobleem ontstaat, immers rechtsgeldig bewijs over namen worden in het huidige

stelsel exclusief ontleent aan akten van de burgerlijke stand. De gegevens uit deze onderhandse akten dienen dan als rechtsgeldig bewijs voor het vastleggen van de naam in de geboorteakte en doorbreekt het huidige stelsel.

De ervaring leert dat het vastleggen van de toestemming van de moeder bij erkenning in een onderhandse akte (de huidige geboden wettelijke mogelijkheid) frequent voor problemen zorgt.

Het is immers voor de ambtenaar van de burgerlijke stand niet dan wel niet goed vast te stellen dat de moeder inderdaad haar wil in de onderhandse akte tot uitdrukking heeft gebracht. De identificatie is immers niet (goed) mogelijk. Het bewijs bij de totstandkoming van rechtsfeiten is van cruciaal belang. Mede gezien de gevoeligheden met betrekking tot de naam dient bij de keuze extra zorgvuldig te worden gehandeld en dienen partijen die een keuze willen vastleggen dit ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand te doen. Het bepaalde in artikel 1:18a BW (de verklaring moet worden vastgelegd in een akte) dient dan ook in zijn geheel te gelden voor het opmaken van een akte van naamskeuze.

- kosten van uitvoering amendement Van der Laan.

Ten vierde gaat het huidige wettelijke systeem er van uit dat bij het niet kenbaar maken van een keuze de kinderen van rechtswege de naam van de vader verkrijgen. Ten overvloede, de praktijk toont aan dat plus minus 96 procent van de ouders "kiest" voor de naam van de vader. Dit percentage is niet onderbouwd met exacte cijfers, maar gebaseerd op de ervaringscijfers van de ambtenaren van de burgerlijke stand. Een aanwijzing voor de juistheid van het percentage is te vinden in het door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) samengestelde rapport ("De gekozen achternaam, betekenis en gebruik van de wijziging van artikel 5 BW", uitgebracht in de reeks "Onderzoek en beleid 201"). Het voorliggende voorstel van wet waarin is aangegeven dat wanneer geen keuze wordt gedaan, het kind een dubbele geslachtsnaam verkrijgt in alfabetische volgorde, druist blijkbaar lijnrecht in tegen de keuzes van de burger volgens de huidige praktijk. Aannee van het voorliggende voorstel zal ongetwijfeld leiden tot het opmaken van een enorm aantal akten van naamskeuze. Een rekensom laat zien hoeveel akten en latere vermeldingen dit met zich brengt.

In 2004) werden 131.000 kinderen staande huwelijk geboren. Op het overgrote deel van deze groep kinderen moet het Nederlandse naamrecht worden toegepast. Er kan van uitgegaan worden dat op 100.000 kinderen het Nederlandse naamrecht van toepassing is. Als 96 procent daarvan zou overgaan tot het vastleggen van de keuze voor de naam van de vader zoals thans gebruikelijk, dan zou dit leiden tot het opmaken van ongeveer 96.000 akten van naamskeuze per jaar. Stel dat het beoordelen en verwerken (hieronder valt ook het opmaken van een latere vermeldingen die moet worden toegevoegd aan de geboorteakte, het doen van kennisgevingen en het verwerken van de naamskeuze in de GBA) op een uur per geval, dan betekent dat meerwerk voor gemeenten van 96.000 uur. Dit komt op jaarbasis neer op 64 fte. à € 37.250 per ambtenaar hetgeen structureel neerkomt op € 2.400.000 op jaarbasis. Nog niet is thans te overzien welke gevolgen het voorstel zal hebben voor de aanpassing van de software van de burgerlijke stand systemen. Een kleine wijziging van de software leidt al snel tot een aanpassing die ongeveer 10 eurocent per inwoner kost. Hetgeen leidt tot een bedrag van ongeveer 1.600.000. euro.

De NVVB meent dat de eventuele sociaal-maatschappelijke nadelen van de in het wetsvoorstel vastgelegde dubbele naam van de ouders in alfabetische volgorde, indien geen keuze wordt gedaan, veel groter zijn dan het handhaven van de huidige bepaling dat indien geen keuze wordt gedaan het kind de naam van de vader verkrijgt. Zeker indien men de maatschappelijke kosten mee laat wegen.

- Voorstel nieuw naamrecht

Om een liberaler naamrecht in Nederland te introduceren dan het huidige, ware het van belang om diverse maatschappelijke en administratieve uitgangspunten in acht te nemen. Het

moet de vrije keuze van de burger in alle realiteit optimaal dienen. Ergo, het moet geen "schijnoplossing" inhouden. Voorts moet het recht goed uitvoerbaar zijn en is het van belang dat het de burger (administratieve lasten) en de openbare dienst niet meer zal kosten dan noodzakelijk is. Daarbij moet tevens in het oog worden gehouden dat het naamrecht in Europa in beweging is mede gezien de op het naamrecht betrekking hebbende uitspraken van het Europese Hof die recentelijk zijn gedaan dan wel die op het punt staan om te worden gedaan.

Rekening houdende met bovenstaande elementen zou een, naar onze mening wenselijk voorstel, als volgt kunnen luiden:

Naamskeuze kan plaatsvinden vóór de geboorte van het kind. Daarna hebben de ouders - daaronder begrepen de ouder en de partner - de mogelijkheid hun keuze nog éénmaal te wijzigen tot dat het kind de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt waarbij het kind vanaf 12 jaar moet instemmen. Vanaf de leeftijd van zestien jaren staat het kind vrij om éénmaal zijn naam te wijzigen door middel van naamskeuze. In alle gevallen dient een akte van naamskeuze bij de ambtenaar van de burgerlijke stand te worden opgemaakt.

Vindt een wijziging in de afstamming plaats, dan kan men bij die verandering door middel van het opmaken van een akte van naamskeuze bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, een naamskeuze doen. Bij wijziging in de afstamming moet men denken aan erkenning, adoptie en herroeping van een adoptie, gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, wettiging en ontkenning van het vaderschap. In andere "ontkenningsgevallen" dient te worden uitgegaan van het principe dat het kind dat uitsluitend tot één ouder in een familierechtelijke betrekking staat de naam van deze ouder draagt.

Bij een wijziging in de afstamming hebben de ouders totdat de minderjarige de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt de mogelijkheid een naamskeuze te doen. Het kind van 12 jaar en ouder dient daarmee in te stemmen. Vanaf de leeftijd van zestien jaren staat voor het kind zélf de mogelijkheid open om door middel van een akte van naamskeuze zijn naam te wijzigen.

Voorts dient het uitgangspunt te zijn dat voor elk kind binnen één gezin dezelfde regels met betrekking tot de naam gelden. Dat betekent dat het huidige wettelijk vastgelegde principe van eenheid van naam binnen het gezin wordt verlaten en dat elk kind of voor elk kind een eigen keuze kan worden gedaan

Wordt geen keuze gedaan, dan verkrijgt het kind de naam van de vader.

Daarnaast bevelen wij aan om een algemene bepaling op te nemen die personen na het bereiken van de zestienjarige leeftijd éénmaal de mogelijkheid biedt om de naam te wijzigen.

De mogelijkheden zijn of een keuze voor de naam van de vader, of de partner van de moeder in geval van verkrijgen van rechtswege van gezamenlijk gezag of een keuze voor de naam van de moeder of een keuze voor de combinatie van beide namen waarbij een geslachtsnaam uit niet meer dan twee delen mag bestaan.

Het probleem dat inherent is aan het Wetsvoorstel van 'Van der Laan' en dat betrekking heeft op het automatisch verkrijgen van de naam van beide ouders in alfabetische volgorde indien er geen keuze wordt gedaan en dat hierboven reeds is besproken, is daarmee geëlimineerd.

De NVVB stelt tot slot dat een naamskeuze te allen tijde dient te worden neergelegd in een akte van naamskeuze die ook vóór de geboorteaangifte kan worden opgemaakt. De wijze van naamskeuze in de geboorteaakte binnen een maand na geboorteaangifte zoals in het amendement van Van der Laan is opgenomen is - zoals eerder is opgemerkt - een absoluut ongeschikte methode om te komen tot een aanvaardbare naamsregistratie.

Met vorenstaande aanpassing van het naamrecht wordt naar onze mening veel meer recht gedaan aan de keuzevrijheid voor de naam dan het Wetsontwerp naar aanleiding van het

amendement voorstaat. Tevens is hiermee rekening gehouden met de uitvoerbaarheid van de wijziging hetgeen zowel de burger als de openbare dienst ten goede komt.

Daarbij komt dat ons voorstel tevens een oplossing biedt voor naamskeuze in internationale gevallen. Immers artikel 5a en 5b van de Wet conflictenrecht namen, ook in combinatie met artikel 1:5 BW, biedt slechts beperkte mogelijkheden een voor de ouders aanvaardbare naamskeuze te kunnen doen. Dit klemmt temeer aangezien een naamskeuze uitsluitend is voorbehouden aan het eerste kind dat in familierechtelijke betrekking tot zijn ouders komt te staan. Voor elk volgend kind van dezelfde ouders is slechts de weg van naamswijziging bij Koninklijk Besluit te bewandelen indien de naam in het buitenland is verkregen en afwijkt van de naam van het eerste kind.

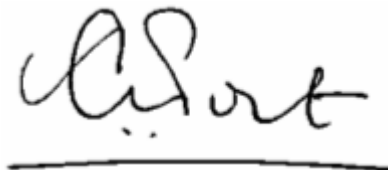
Overigens dient naar onze mening het mogelijk te blijven dat bij Koninklijk Besluit geslachtsnamen die onwelvoeglijk of bespottelijk enz. zijn, zoals opgenomen in artikel 1 van het Besluit geslachtsnaamswijziging, worden gewijzigd. Tevens dient de mogelijkheid te worden geboden, indien er na de eigen naamskeuze alsnog een naamswijziging wenselijk wordt geacht, dit bij Koninklijk Besluit mogelijk te maken.

Uiteraard is de NVVB bereid u nader van advies te dienen indien u dit wenselijk acht.

NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR BURGERZAKEN

C. Meesters
voorzitter

C.S. Post
secretaris